SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences

Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (5-jild)

2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I2Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY’ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O‘zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, O‘zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o‘g‘li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo‘limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O‘ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg‘ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo‘raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G‘aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, “Tashkent International University of Education” xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo‘min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O‘roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko‘chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G‘aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqanddavlatuniversiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot boʻlimi psixologik xizmat boshligʻi.

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Roʻyxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari boʻyicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar roʻyxatiga kiritilgan.

"Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 2-son (Fevral, 2025). - 630 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna
SHARQSHUNOS A.L.KUNNING XIVA XONLIGI ARXIV HUJJATLARINI SAQLASH VA TADQIQ QILISHDAGI XIZMATLARI 13-19

Matyakubov Xamdam Xamidjanovich
MARKAZIY OSIYO SIVILIZATSIYALARI VA OROLBOʻYI HUDUDIDAGI MADANIYATLAR OʻRTASIDAGI OʻZARO TAʼSIR VA HAMKORLIK 20-24

Raximov Bektosh, Pirmamatov Ramziddin
TURKISTONDA JADIDLARNING TAʼLIM-TARBIYA TIZIMINI ISLOH QILISH BORASIDAGI HARAKATLARI TARIXIDAN 25-29

Хуррамова Саодат Хабибовна
ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ РУССКИМИ УЧЕНЫМИ В СЕРЕДИНЕ XIX ВЕКА 30-37

Toʻychiyeva Dilnoza Ikrom qizi
ZOMIN TUMANINING XX ASRNING 80-YILLARIDAGI IJTIMOIY, IQTISODIY VA MADANIY HAYOTI 38-44

Elboyeva Shaxnoza
AYOLLARNING SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR VA BU BORADA OʻZBEKISTON TAJRIBASI 45-50

Kanimkulov Olimjon, Xikmatova Oʻgʻiloy
TUZNING QADIMDAN HOZIRGI KUNGACHA BOʻLGAN TARIXI HAQIDA 51-54

Tojiev Alisher Sultannazirovich
MUSTAQILLIK YILLARIDA XORAZM VILOYATIDA TURIZM SOHASI UCHUN KADRLAR TAYYORLASH MASALASI 55-60

Bekbayev Bekjon
XX ASRNING BIRINCHI YARMIDA TOSHKENTDAGI QOZOQLAR TARIXIDAN 61-67

Salayev Umrbek Kadambayevich
JANUBIY OQCHADARYO HUDUDIDA KECHGAN ETNIK JARAYONLAR TARIXI SAHIFASIGA DOIR BAʼZI CHIZGILAR 68-71

Roʻziyeva Mashxura Abdimuminovna
LOʻLILAR IJTIMOIY HAYOTINING OʻZIGA XOS XUSUSIYATLARI 72-78

Turdiyeva Mohinur Ilhomjon qizi
ICHKI SAVDO QOʻQON XONLIGI IQTISODIY TARAQQIYOTINING MUHIM OMILLARIDAN BIRI (1701-1876) 79-84

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Kazakov Olim Sabirovich
XIZMATLAR SOHASIDA BOSHQARUVNING YETAKCHILIK KONSEPSIYALARIDAN FOYDALANISH 85-89

Исламутдинова Дина Файзрахмановна
РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 90-98

Alikulov Mehmonali Salahiddin oʻgʻli
QISHLOQ XOʻJALIGIGA INVESTITSIYALARNI KENG JALB QILISHDA QISHLOQ XOʻJALIGIGA YOʻNALTIRILGANLIK INDEKSINING AHAMIYATI 99-106

Omonov Akrom, Ruziyev Baxtiyor
OʻZBEKISTON TIJORAT BANKLARI AKTIVLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YOʻLLARI 107-113

Tangirov Abduxolik, Nurmanov Sherzod
CHOʻL-YAYLOVLARI EKOLOGIK HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YOʻLARI 114-121

Aliyarov Olim Abdugʻaparovich
MULKIY SOLIQQA TORTISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI 122-132

Komilov Bakhtiyorjon
UNLOCKING THE POTENTIAL OF E-COMMERCE LOGISTICS IN CENTRAL ASIA 133-144

Djumanov Saitmurod Alibekovich
MAHSULOT TANNARXIGA KIRITILADIGAN XARAJATLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 145-150

Yariyev Sherzod Shukurjanovich
DAVLAT SEKTORIDA AUDITNI RAQAMLASHTIRISH MASALALARI 151-155

Matkarimov Feruz Bekturdiyevich
MINTAQADA TOʻQIMACHILIK SANOATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH 156-160

Xaydarova Durdona, Toʻxtayeva Moxinur
DAVLAT BUDJET DAROMADLARI TUSHUMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 161-166

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Yusubov Jaloliddin Kadamovich
ABU NASR FOROBIYNING MA’NAVIY-AXLOQIY IDEALLARI VA ULARNING ZAMONAVIY IJTIMOIY-GUMANITAR FANLAR RIVOJIDAGI AHAMIYATI 167-175

Nosirxoʻjayeva Gulnora Abduqahhorovna
FOROBIY ASARLARIDA ADOLAT VA MA’NAVIY YUKSALISH MUAMMOLARI 176-179

Xoliqov Yunus Ortiqovich
BAGʻRIKENGLIK VA MILLATLARARO MADANIYAT — JAMIYAT TARAQQIYOTINING ASOSI 180-184

Berdaliyeva Sevara
ANALYSIS OF VIEWS ON THE ORDERING OF SOCIAL LIFE IN THE WORK OF YUSUF KHOS KHAJIB “KUTADGU BILIG” 185-191

Parpiyev Muhammadjon Tolibovich
SHARQ RENNESANSI KELIB CHIQISHINING IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLARI 192-197

Yarashova Mohlaroyim Shuxrat qizi
IBN ARABIY “VAHDATUL VUJUD” TA’LIMOTINING FALSAFIY ASOSLARI VA AHAMIYATI 198-202

Ulug'murodov Elyor Saydulloevich
ISLOM GNOSEOLOGIYASIDA RATSIONALIZM MUAMMOSI 203-206

Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich
AXBOROT MAKONIDAGI TRANSFORMATSIYALASHUVNING
DIALEKTIK MAZMUNI 207-213

Xasanov Boburjon Xakimovich
EKSTREMISTIK FAOLIYATNING KELIB CHIQISH TARIXI VA TUSHUNCHALARI 214-219

Shokirov Mubin Rustamovich
MILLIY O'ZLIKKA SADOQAT – UMRBOQIY QADRIYAT 220-225

Ismoilov Maxammadixon
HOZIRGI ZAMON EKOLOGIK MANZARASIDA DESTRUKTIV VA KONSTRUKTIV
MUNOSABATLAR DIALEKTIKASI 226-230

Shokirov Murod Rustamovich
YANGI O'ZBEKISTONDA QADRIYATLARNING QAYTA TIKLANISHI 231-234

Hamroyev Saidjon Sanoyevich
YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASIDA IJTIMOIY ADOLATNING BARQAROR
TARAQQIYOTNI TA'MINLASH ASOSI SIFATIDAGI O'RNI 235-239

Sharopov O'lmasbek Shuhrat o'g'li
ZAMONAVIY OILADA BOLA TARBIYASINING ASOSIY OMILLARI
(TARBIYA JARAYONIDA OTA-ONANING ROLI) 240-243

Ulug'ov Jasur Nasirdinovich
INSON KAMOLOTI: ISLOMIY QADRIYATLAR VA ULARNING
IJTIMOIY HAYOTGA TA'SIRI 244-249

Qodiraliyev Abror Tojimurot o'g'li
BOSHQARUVCHILIK FAOLIYATI SHARQ MUTAFAKKIRLARI
QARASHLARI MISOLIDA 250-253

Ibragimov Kudrat
XALQARO MUNOSABATLAR TIZIMIDA MARKAZIY OSIYONING YANGI MUSTAQIL
DAVLATLARI 254-260

Oripov Axmadjon Muxammadjonovich
VATANPARVARLIK TUSHUNCHASI SHAKLLARINING IJTIMOIY-FALSAFIY
TALQINI 261-267

Ibragimova Zulayxo Karimbayevna
RAHBAR AXLOQIY-ESTETIK KAMOLOTINING SHAKLLANISH JARAYONLARI
VA ASOSIY KOMPONENTLARI 268-274

Abdullayev A'zam Abdiyevich
YOSHLARDA IJTIMOIY-IQTISODIY FAOLLIGI DIALEKTIKASI VA UNING AYRIM
XUSUSIYATLARI 275-281

Ochilov Azimjon Tuxtamishovich
IJTIMOIY QADRIYATLARNING DEFORMATSIYASI VA KORRUPSIYANING
TARQALISHI 282-285

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Raxmanova Sarvinoz Alisherovna
SABR VA CHIDAMGA OID FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING SEMANTIK TAHLILI (INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARI MISOLIDA) 286-289

Kaxarova Iroda Sidikovna
MODAL SO‘ZLARDA SHARTLILIK VA TIPOLOGIK OMIL: SEMANTIK TURLANISH 290-296

Babadjanova Nazokat Davronbekovna
“YUSUF VA ZULAYHO” DOSTONINING XALQ VARIANTLARI TAHLILI 297-302

Sayidova Shakhrizoda Nasrulloyevna
RELIGIOUS VIEWS OF THE CHARACTER OF AMIR TEMUR IN MUHAMMAD ALI'S WORK “ULUG‘ SALTANAT” 303-308

Hatamova Kamola Toshmurod qizi
TIJORAT HUJJATLARI TILIDA TERMINOLOGIK LEKSIKA 309-316

Ibodullayeva Dinora Bahramjanovna
TERMINOLOGIYANING O‘ZBEK VA XORIJIY TILSHUNOSLAR TOMONIDAN O‘RGANILISHI 317-321

Otajonova Dildor Baxtiyarovna
SUD JARAYONIDA OLIB BORILADIGAN NUTQ FAOLIYATI MAHSULOTLARINING SUD-TIBBIY VA LINGVISTIK EKSPERTIZA TEKSHIRUVI 322-326

Khasanov Mahmud Abdurakhmanovich
PHONOLOGICAL AND MORPHOLOGICAL INTERACTIONS AMONG THE LANGUAGES 327-331

Xoshimova Oydina Shuxrat qizi
OLAMNING LISONIY MANZARASIDA NOMINATSIYANING O‘RNI VA RANGLAR IFODASI 332-338

Babayeva Iroda
THE CHARACTERISTICS OF NEWSPAPER HEADLINES IN TERMS OF THEIR STRUCTURE AND MEANING 339-342

Fozilov Odil Yuldashevich
USE OF LOGICAL AND FIGURATIVE PERIPHRASES IN MODERN UZBEK LANGUAGE........ 343-346

Raxmonova Dildora Mirzakarimovna
JADID DRAMALARIDA ISLOM MADANIYATI VA MILLAT TANAZZULI MASALALARI TALQINI (ABDULLA QODIRIYNING “BAXTSIZ KUYOV” DRAMASI MISOLIDA) 347-351

Mamataliyeva Navbahor Xujamberdiyevna
TEZ AYTISHLARNING SINTAKTIK TUZILISH JIHATDAN TAHLILI 352-357

Xamidova Sayyora Nurmatovna
KATEGORIYA SIFATIDA SHAKLLANGAN MODALLIK TURLARINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 358-363

Mengboyev Azizbek Alijon o‘g‘li
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI MILLIY BAYRAM NOMLARINING CHOG‘ISHTIRMA TADQIQI 364-368

Hayitova Shohida Erkin qizi
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI OTA KONSEPTINING CHOG‘ISHTIRMA TAHLILI 369-373

Xolboyeva Iroda Shuxrat qizi
SOMATIK KOMPONENTLI PROVERBIAL FRAZEOLOGIZMLARDA EKVIVALENTLIK MASALASI 374-378

Saparniyazov Omirbek Nukusbayevich
MARK TVEN VA MUQIMIY ASARLARINI QIYOSIY O‘RGANISH: ADABIY UMUMIYLIK VA USLUBIY O‘ZIGA XOSLIGI 379-385

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Мухитдинова Фирюза
КЛЮЧЕВЫЕ ПРИОРИТЕТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА 386-393

Uzakova Go‘zal Sharipovna
HUDUDLARNI ZONALASHTIRISHNING HUQUQIY MASALALARI 394-403

Tulaganova Gulchexra, Nurilloyev Shavkat
INSON QADRINI YUKSALTIRISH VA ERKIN FUQAROLIK JAMIYATINI YANADA RIVOJLANTIRISH 404-414

Yakubova Iroda Bahramovna
MUALLIFLIK SHARTNOMASINING MAZMUNI, TUZILISHI VA UNING ASOSIY SHARTLARI 415-419

Obidov Tolibjon Avezxanovich
JINOIY SUD ISHLARINI YURITISH SOHASIDAGI O‘ZARO HAMKORLIK MASALALARI 420-425

Tuxtashev Sherzod Azimovich
JINOYAT ISHINI TO‘XTATIB TURISHNING JABRLANUVCHI VA AYBLANUVCHI UCHUN HUQUQIY OQIBATLARI 426-430

Maxamatov Maxmud Maxamataminovich
INSON HUQUQLARINI XALQARO ORGANLARDA HIMOYA QILISH MASALALARI 431-436

Rahmatov Elyor Jumaboyevich
BOJXONA MA’MURIYATCHILIGINI ISLOH QILISHDA BOJXONA ORGANLARINING DAVLAT IQTISODIY VA HUQUQIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA ISHTIROKI 437-441

Jumaniyozova Dilfuza Kamolovna
IJTIMOIY XAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR MUAMMOLARI YECHIMI: XORIJ TAJRIBASI 442-447

Shermatov Nuriddin
RAQAMLI ERADA SUN’IY INTELLEKT (AI) VA ADDITIV (3D PRINTING) TEXNOLOGIYALARI INTELLEKTUAL MULK HUQUQINING OBYEKTI SIFATIDA 448-455

Juraeva Asal
EXECUTION OF INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRAL AWARDS 456-461

Собиров Саидбек Махмудович
ДОКТРИНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ И ПРИКЛАДНЫЕ ВОПРОСЫ СУДЕБНОГО ПРИМЕНЕНИЯ И ТОЛКОВАНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ НОРМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О НЕПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ 462-467

Nurbayev Muzaffar Erkinovich
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY DOKTRINASINI TAKOMILLASHTIRISH 468-478

Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o‘g‘li
INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQIY ASOSLARI: INTERNET TUSHUNCHASI 479-485

Xabibullayev Azizillo Lutfullo o‘g‘li
SUN’IY INTELLEKT VA INTELLEKTUAL MULK HUQUQI O‘RTASIDAGI MUNOSABATLAR VA HUQUQIY MUAMMOLAR 486-491

To‘xtayev O‘ktamjon Zarifjon o‘g‘li
MURAKKAB ASHYOLARNING O‘ZIGA XOS BELGILARI, ULARNING HUQUQIY VA FALSAFIY MOHIYATI 492-500

Yusupov O‘ktamboy
KORRUPSIYAVIY BITIM HAQIQIY EMASLIGINING FUQAROLIK-HUQUQIY OQIBATLARI 501-509

Murodxonov Muhammadnur
XALQARO HUQUQNING TADRIJIY RIVOJLANISHIDA FUNDAMENTAL ASARLARNING O‘RNI 510-518

Ёкубов Шухратжон, Эргашева Муниса
МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕДИЦИНСКОГО ПРАВА В УЗБЕКИСТАНЕ: БАЛАНС МЕЖДУ МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ И НАЦИОНАЛЬНЫМИ ОСОБЕННОСТЯМИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ 519-523

Qudratillayev Xazratali Zokirjon o‘g‘li
JINOIY FAOLIYATDAN OLINGAN DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHNI TERGOV QILISH SOHASIDA XORIJIY DAVLATLAR VAKOLATLI ORGANLARI BILAN HAMKORLIK MASALALARI 524-530

Umarov Abbosjon Asliddin o‘g‘li
SUG‘URTA INSTITUTINING NAZARIY-HUQUQIY TAVSIFI 531-536

Хайдарова Хилола Анваровна
ПРАВО НА ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК СУБЪЕКТИВНОЕ ПРАВО ЛИЦ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ 537-542

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Ibraximov Sanjar Urunbayevich
AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA SPORTCHILARNING INDIVIDUAL XUSUSIYATLARI BILAN ZIDDIYATLI VAZIYATLARDAGI XULQ-ATVOR STRATEGIYALARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIGI 543-547

Karimov Akramjon Zaynobidinovich
RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAR SHAROITIDA YOSHLARNING AXBOROT XAVFSIZLIGI MADANIYATI VA MEDIAIMMUNITETINI TA’LIM JARAYONLARI ORQALI SHAKLLANTIRISH MASALALARI 548-554

Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich
7-9 YOSHLI O‘QUVCHILARNING HARAKAT SIFATLARINI HARAKATLI O‘YINLAR VOSITALARI ORQALI RIVOJLANTIRISH 555-561

Karimov Qayum Mamashayevich
KOMPYUTERLI MATEMATIKA TIZIMLARINI O‘QITISHDA TARMOQ TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH 562-569

Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi
MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTI INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH JARAYONI 570-576

Qodirov Azamat Muxriddinovich
IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTABLAR YUQORI SINF O‘QUVCHILARINING INGLIZ TILI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA MATN O‘QISH MALAKASI VA KOMMUNIKATIV YO‘NALGAN O‘QISH MASHQLARINING AHAMIYATI XUSUSIDA 577-582

Тлеумуратова Абадан Бекбановна
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ 583-585

Turdimuratov Dilmurad Yuldashevich
TALABALAR TA’LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR 586-592

Mamaziyayev Oblaberdi
OLIY TA’LIMNING NEMIS TILI DARSLARIDA GRAMMATIK TARJIMA METODIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI 593-598

Isoqov Murod Madaminjonovich
YOSHLAR JAMOAT TASHKILOTLARIDA IJTIMOIY KAPITALNI SHAKLLANTIRISHNING ILG‘OR XORIJIY MODELLARI 599-605

Nasriddinova Hulkar Komiljonovna
BOSHLANG‘ICH SINFLARDA MATEMATIKANI O‘QITISHNING HOZIRGI HOLATI 606-610

Allayeva Hafiza Rustam qizi
BOSHLANG‘ICH SINFDA O‘QITISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI 611-614

Raxmonberdiyeva Oygul Rayimjonovna
AKADEMIK QALAMTASVIR MASHG‘ULOTLARIDA TALABALARGA INSON PORTRETINI ISHLASH METODIKASI 615-621

Xo‘jaqulov Ro‘zibek Ilhomjon o‘g‘li
BO‘LAJAK TASVIRIY SAN’AT O‘QITUVCHILARIDA KASBIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHDA RANGTASVIR FANINING AHAMIYATI 622-625

Elova Sitora Axmatkulovna
QISQA MASOFALARGA YUGURUVCHILARNI TEXNIK TAYYORGARLIGINI SHAKLLANISH DARAJASI 626-629

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 2 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 25 January 2025
Accepted: 1 February 2025
Published: 10 Feburary 2025

Article / Original Paper

COMPARATIVE STUDY OF NATIONAL HOLIDAY NAMES IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES

Mengboyev Azizbek Alijon ugli
Teacher of Termez University of Economics and Service
E-mail: azizbek.mengboyev@mail.ru

Abstract. This article studies the semantic and linguocultural aspects of the names of national holidays in English and Uzbek. National holidays play an important role in the cultural heritage of both peoples as an expression of social relations, traditions and values. The study shows the role of these names in reflecting culture through linguistic units and their interethnic differences.

Keywords: national holidays, comparative analysis, semantics, linguocultural, cultural heritage.

INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI MILLIY BAYRAM NOMLARINING CHOG‘ISHTIRMA TADQIQI

Mengboyev Azizbek Alijon o‘g‘li,
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti o‘qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz va o‘zbek tillaridagi milliy bayram nomlari semantik va lingvomadaniy jihatdan qiyosiy o‘rganiladi. Har ikki xalqning madaniy merosida milliy bayram va ijtimoiy munosabatlar, urf-odatlar va qadriyatlarning ifodasi sifatida muhim o‘rin tutadi. Tadqiqot davomida bu nomlarning til birliklari orqali madaniyatni aks ettirishdagi o‘rni va millatlararo farqlar ko‘rsatib beriladi.

Kalit so‘zlar: milliy bayramlar, qiyosiy tahlil, semantika, lingvomadaniyat, madaniy meros.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I2Y2025N59

Kirish. Lingvomadaniyat o‘tgan asrning 90-yillarida o‘z rivojlanish yo‘liga kirgan bo‘lib, bugunga kelib zamonaviy tilshunoslikning eng dolzarb yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Lingvokulturologiya til va madaniyat hamda til va xalq mentaliteti, milliy o‘ziga xosligining o‘zaro munosabati va ta’sirini tadqiq etadi [3]. Bu jihatdan u madaniyat hamda til haqidagi fan bilan o‘zaro bog‘lanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Lingvokulturologiya sohasiga XIX asrda V.Fon Gumboldt o‘zining “Tilning tuzilishi va insoniyat ma’naviy rivojiga ta’siri” nomli asari bilan tamal toshini qo‘ygan bo‘lib, til va millat xususiyatlarining munosabatlari haqida qayd etgan edi[4]. Tadqiqotchi o‘z ilmiy tadqiqotlarida til va madaniyatni chambarchas bog‘liqligi haqida alohida to‘xtalib, ma’lum bir etnosning madaniyati uning tilida namoyon bo‘lmasdan qolmasligini izohlaydi.

Lingvokulturologiyaning tadqiqot yo‘nalishlari keng tarmoqli bo‘lib, ular quyidagicha guruhlanadi:

1. **Sinxron lingvokulturologiya**. Mazkur yoʻnalishda lingvokulturologiya muayyan xalq; yoki millat tilida nutq jarayonida namoyon boʻladigan milliy va madaniy xususiyatlarini oʻrganadi.

2. **Diaxron lingvokulturologiya**. Bunda til birliklarida saqlanib qolgan qadimiy urf-odat, an'ana, hayot tarziga xos barcha xususiyatlar tadqiq etiladi. Ularning bugungi avlod vakillariga qanchalar tanish ekanligi kuzatiladi. Tilning statistik va dinamik holati qiyoslanadi. Xalq ogʻzaki ijodi namunalarining shakllanish asoslari oʻrganiladi.

3. **Qiyosiy lingvokulturologiya**. Bir til oilasiga mansub boʻlgan tillarga xos lisoniy-madaniy xususiyatlar tadqiq qilinadi. Chunonchi, turkiy tillar oilasiga mansub oʻzbek, qozok, tatar kabilar. Tillarda mavjud lisoniy-madaniy xususiyatlarning integral va differensial jihatlari oʻrganilishi mumkin.

4. **Chogʻishtirma lingvokulturologiya**. Bunda turli til oilalariga mansub tillarning lingvokulturologik xususiyatlari kuzatiladi. Turli tillardagi matnlarning mazmunan moslik darajasi aniqlanadi, mos keluvchi variantlar belgilanadi.

Muhokama. Lingvokulturologiya yoʻnalishida bajarilgan tadqiqotlarni mavzusi va mazmuniga koʻra guruhlarga ajratib oʻrganish nazariy va amaliy ma'lumotlar tahlilida ilmiy manba sifatida xizmat qiladi. Tadqiqotni amalga oshirish jarayonida lingvokulturologiya doirasida yozilgan yuzga yaqin dissertatsiyalar oʻrganildi.

V.A.Maslovaga koʻra, "til, madaniyat, inson va etnos munosabati, ya'ni lingvokulturologiya fanining tilshunoslikning boshqa yoʻnalishlari bilan paradigmatik munosabati, madaniyatning til hamda jamiyat taraqqiyoti bilan bogʻliq jihatlari tahliliga bagʻishlangan"[2]. Shuningdek, u qimmatli manbada fanning nazariy asoslari, tadqiqot metodlari, obyekti, predmeti, til va madaniyatning oʻzaro munosabati, olamning lisoniy manzarasi, stereotip, metafora, timsol, xalq ogʻzaki ijodi namunalarida inson obrazi, ayol va erkakning jamiyatdagi oʻrni, ularning tili va madaniyati, qiyosiy va chogʻishtirma tahlil metodlarining lingvokulturologiyadagi ahamiyati kabi masalalar ham yoritilgan.

N.F.Alefirenko tilga ta'rif berar ekan, uni xalq madaniyati, psixologiyasi, falsafasi va tarixini aks ettiruvchi oynaga oʻxshatadi[5]. Oʻzbekistonlik olima Sh.T.Maxmaraimova "Lingvokulturologiya – tildagi madaniy faktlar va ularning mahsuli boʻlmish lingvomadaniyatni oʻrganuvchi fandir" deb, ta'rif beradi. Yana bir olimamiz D.S.Xudayberganovaning doktorlik dissertatsiyasida oʻzbek tilidagi matnlarning lingvokulturologik xususiyatlari tadqiq etilgan. Lingvokulturologik yondashuvlarga koʻra, matn muayyan xalqning madaniy qadriyatlarini, milliy-mental fikrlash tarzini namoyon etuvchi lingvomadaniy birlik sifatida oʻrganilgan. Tarkibida oʻxshatishlar, metaforalar, maqol va frazeologik birliklar, nutqiy etiketlar boʻlgan matnlar oʻzida milliy-madaniy qadriyatlarni mujassam etgan lisoniy-madaniy fenomen sifatida qayd etilgan [6]. Ishda pretsedent birliklarning matn yaratilishidagi oʻrni, oʻrganilish tarixiga ahamiyat berilgan.

Ingliz olimlarining lingvomadaniy tadqiqotlariga oid qarashlari turli davrlarda rivojlangan va oʻzgarib borgan. Ular til va madaniyat oʻrtasidagi oʻzaro aloqalarni oʻrganish orqali turli nazariyalarni ilgari surganlar. Quyida ushbu sohadagi ba'zi olimlar va ularning asosiy qarashlari keltirilgan:

Edvard Sapirning nazariyasiga koʻra, til faqat aloqa vositasi emas, balki u madaniy qiyofani ham shakllantiradi [8]. Benjamin Lee Whorf esa Sapirning izdoshi boʻlgan unga koʻra til va madaniyat oʻrtasidagi aloqani oʻrganib, «lingvistik nisbiylik» nazariyasini taklif qilgan[11].

Keyingi tadqiqotchi esa Deborah Tannen lingvistik pragmatika va gender lingvistikasi sohasida tadqiqot olib borgan. U til va madaniyatning insonlar oʻrtasidagi muloqotdagi roli, xususan, jinsi va ijtimoiy kontekstga asoslangan til uslublarini oʻrganadi. Uning tadqiqotlari madaniyatning til orqali qanday ifodalanishini koʻrsatadi. U madaniyatning tilda qanday aks etishini va til orqali ijtimoiy hokimiyatni qanday boshqarilishini tahlil qiladi. Uning ishlarida tilning ijtimoiy va madaniy nuqtai nazardan qanday shakllanishi keng yoritilgan[10]. Bu olimlarning qarashlari til va madaniyatni uzviy bogʻliq holda oʻrganish zarurligini koʻrsatadi va bu masala lingvistik va madaniy tadqiqotlar uchun asosiy ilmiy manba hisoblanadi.

Natija. Yuqoridagilardan kelib chiqib shuni aytish mumkinki, lingvokulturologiya til va madaniyatshunoslikning kesishishidan shakllangan fan boʻlib, maʼlum bir xalqning madaniyatini tilida aks etishini tadqiq etuvchi fandir. Bayram va oʻyin nomlari esa xalqning madaniyatini, qadriyatini oʻzida aks ettiruvchi tilning koʻzgusidir. Shu boisdan ham mazkur birliklarni konseptual-lingvomadaniy tahlil etish muhim sanaladi.

Milliy bayram va oʻyinlar har bir xalqning madaniy oʻziga xosligini aks ettiruvchi muhim omillardan biridir. Ular xalqning tarixiy anʼanalari, urf-odatlari va qadriyatlarini ifodalaydi.

Bahor va yozgi taʼtillari Buyuk Britaniyada juda mashhur. Inglizlar tabiat qoʻyniga yoki dengiz qirgʻogʻiga borib, oila va doʻstlar bilan dam olishadi. Qolaversa, milliy bayramlar ham borki, ular faqat joylarda, maʼlum joylarda nishonlanadi. Masalan, shotlandlar Xogmanay (Yangi yil kechasi, 31-dekabr), Berns kechasi (25-yanvar) va Sankt-Peterburgni nishonlashadi. Endryu (30-noyabr). Shimoliy Irlandiyaliklar protestantlar kunini (12-iyul) va Sankt-Peterburgni nishonlaydilar. Patrik (17-mart). Angliyada milliy bayram — St. Jorj (23-aprel) va Uels — St. Dovud (1-mart). Shimoliy Irlandiya xalqi Protestantlar kunini 1690-yildagi Boyn jangini xotirlash uchun parad va marshlar bilan nishonlaydi.

Berns kechasi dunyoga mashhur shoir Robert Bernsning hayoti va ijodi hamda uning Shotlandiya madaniyatiga qoʻshgan hissasini nishonlaydi. Britaniyaliklar ham Sankt-Peterburgni nishonlaydilar. Valentin, Xellouin, Gay Foks kechasi (yoki gulxan kechasi), Xotira yakshanbasi (noyabr), Onalar yakshanbasi (mart), Otalar yakshanbasi (iyun) va aprel ahmoqlari kuni. 5-noyabr oqshomida (Guy Foks kechasi) inglizlar 1605-yilda parlament uyini vayron qilishga uringan Gay Foksning haykaliga oʻt qoʻyishdi. Bu tasvir somon va eski kiyimlardan tayyorlanadi va olovga qoʻyiladi. Britaniyaliklar uchun bayram, birinchi navbatda, tarixiy va madaniy ahamiyatga ega. Ular anʼanalarga amal qilishadi va koʻpincha muhim sanalarning afsonaviy oʻtmishiga ishonishadi. Angliyada bayramlarni shartli ravishda ajratish mumkin: milliy, rasmiy va norasmiy. Angliyada bahor nishonlanadi: 26-mart — Onalar kuni Shu kuni buvilaringizga va onangizga sovgʻalar, gullar yoki yangi tuxumlar berish, shuningdek, uy ishlarida yordam berish odat tusiga kiradi. 1-aprel ahmoqlar kuni Shu kuni britaniyaliklar hajviy liboslarda kiyinib, tanishlari, doʻstlari yoki oʻtkinchilarga nayrang oʻynashadi. 23-aprel — Avliyo Georgiy kuni Bayramning tarixi oʻrta asrlarga borib taqaladi. Jasur va jasur Jorj ingliz aholisini yoʻq qiladigan dahshatli ajdahoni oʻldirganida. Shu kuni Angliyada ular «Avliyo Xoch» deb nomlanuvchi bayroqni koʻtaradilar. Jorj» va inglizlar qizil atirgul bilan yurishadi — mamlakat gerbi. Bayramda anʼanaviy ingliz taomlari tayyorlanadi: qovurilgan mol goʻshti, puding, xamirda kolbasa. Ovqat quvnoq musiqa va shoʻx qoʻshiqlar bilan birga keladi. Muborak Juma Pasxa (Pasxa) yoki Muqaddas yakshanba (Pasxa kuni).

Bayram sanasi har yili oʻzgarib turadi. Bu oy va quyosh taqvimlarining nisbatiga bogʻliq. Pasxa barcha xristianlar uchun diniy bayramdir. Bu kechki xizmat bilan boshlanadi, keyin

an'anaviy ravishda Buyuk Lentning tugashi bilan tabriklanadi va bayram bilan tugaydi. 12 havoriyning ramzi bo'lgan marzipanlar bilan bezatilgan pirog (Pasxa Simnel keki) bo'lgan asosiy taom. Shokoladli Pasxa tuxumlari bayramning yana bir atributidir. Inglizlar ularni bir-birlariga farovonlik belgisi sifatida berishadi. va mashhur Easter Bunny mo'l-ko'llik va unumdorlikni anglatadi. 21-aprel — Qirolichaning tug'ilgan kuni (qirolichaning tug'ilgan kuni) Britaniyaliklar o'z qirolichalarini yaxshi ko'radilar va uning kunini butun mamlakat bo'ylab nishonlaydilar, ammo bu rasmiy bayram emas. Rasmiy bayram iyun oyining 2-shanbasiga to'g'ri keladi — bu Qirolicha va Qirolning rasmiy tug'ilgan kuni. Bu 1948-yildan beri nishonlanadi. Shu kuni qo'shinlarning katta paradi bo'lib o'tadi va bayram katta to'p bilan yakunlanadi. olijanob odamlar yig'iladi. 1-maydan 4-maygacha — Bahor kuni (1-may) May oyining birinchi kunlarida har bir qiz go'zal bo'lish uchun o'zini ertalabki shudring bilan yuvishga harakat qiladi. Yoshlar esa kamondan otish bilan shug'ullanadilar, bu ularning kuchi va jasorati bilan ajralib turadi. Bayram raqs va qo'shiqlar bilan o'tadi. Shaharlarda uylar gullar bilan bezatilgan va libosli yurishlar o'tkaziladi. Ushbu bayram Angliya milliy qahramoni — Robin Gud bilan bog'liq [9].

O'zbek xalqining milliy bayramlari asosan qishloq xo'jaligi, din va tarixiy voqealar bilan bog'liq. Navro'z bayrami Sharq xalqlari madaniyatida bahorning kirib kelishi va yangi yilning boshlanishi bilan bog'liq bo'lgan eng qadimiy va muhim bayramlardan biridir. Navro'z so'zining lug'aviy ma'nosi fors tilida "yangi kun" degan ma'noni anglatadi. Ushbu bayram tabiatning yangilanishi, hayotning qayta boshlanishi va inson bilan tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni aks ettiradi. Navro'z ko'plab millatlarning umumiy qadriyatlariga asoslangan bo'lib, bu bayramning tarixi va milliy xususiyatlarini chuqur o'rganish muhim ahamiyatga ega. Navro'zning kelib chiqishi eramizdan avvalgi davrlarga, qadimiy Eron madaniyatiga borib taqaladi. Mazkur bayram Zardushtiylik dini an'analari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, unda olov va quyosh ramzlari alohida ahamiyatga ega bo'lgan. Zardushtiylikda bahorning kirib kelishi tabiatning uyg'onishi va yaxshilikning yomonlik ustidan g'alabasi sifatida talqin qilingan. Islom dini tarqalishi bilan Navro'zning diniy mazmuni o'zgarib, u dunyoviy bayram sifatida davom ettirilgan. Sharq mamlakatlarida bu bayramni nishonlash Islom dini qoidalariga moslashtirilib, mehr-muruvvat, qo'shnichilik va birdamlik qadriyatlari bilan uyg'unlashtirilgan.

Navro'z O'zbekistonning milliy merosiga aylangan bo'lib, u yerda qishloq xo'jaligi va dehqonchilik hayoti bilan bog'liq bo'lgan urf-odatlarni o'zida mujassamlashtiradi. Bayram bahorning ilk kunlari bilan bir vaqtda nishonlanadi, bu esa dehqonchilik ishlarining boshlanishiga ishora qiladi. Bu bayramning asosiy ramzi bo'lib, tabiatning uyg'onishi va saxovatni ifodalaydi. Sumalak tayyorlash jarayoni ham jamoaviy birdamlikni aks ettiradi. Bayram oldidan uy-joylarni tozalash, yangi liboslar kiyish va eski narsalardan voz kechish Navro'zning yangilanish ramzi ekanligini ko'rsatadi. Xalq o'yinlari va ko'ngilochar tadbirlar: Kurash, dorbozlar chiqishlari va xalq ashulalari bayramning ajralmas qismi hisoblanadi.

Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan Navro'z 2010-yilda xalqaro bayram sifatida e'tirof etilgan. Hozirda bu bayram nafaqat O'zbekiston, balki Afg'oniston, Eron, Qozog'iston, Qirg'iziston va boshqa mamlakatlarda keng nishonlanadi. Navro'z turli madaniyatlar va millatlarni birlashtiruvchi universal bayram sifatida e'tirof etiladi.

Navro'z bayrami inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlik, yangilanish va birdamlik ramzi hisoblanadi. Bu bayram xalqning tarixiy merosini, milliy qadriyatlarini va urf-odatlarini aks

ettiruvchi muhim ijtimoiy hodisadir. Bugungi kunda Navroʻz xalqaro ahamiyat kasb etib, turli millatlar oʻrtasida doʻstlik va tinchlik rishtalarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Xulosa. Ingliz va oʻzbek bayram nomlarining koʻpchiligi millatning tarixiy yoki diniy merosini aks ettiradi. Masalan, Navroʻz va Christmas har ikki xalqning qadimiy eʼtiqod va anʼanalarini ifoda etuvchi bayramlardir. Ingliz tilida bayram nomlari qisqaroq va aniq boʻlsa, oʻzbek tilida ularning maʼnosi kengroq va obrazliroq boʻlishi kuzatiladi.

Ingliz va oʻzbek tillaridagi milliy bayram nomlari xalqning tarixiy merosi, urf-odatlari va qadriyatlarini aks ettiruvchi lingvistik birliklardir. Ingliz nomlari qisqa va funksional boʻlsa, oʻzbek nomlari mazmunan boy va obrazli. Bu ikki xalq madaniyatidagi lingvomadaniy farqlarni tushunish xalqlarning bir-birini yaxshiroq anglashiga xizmat qilishi mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология: Учебное пособие. – Москва: Academia, 2001. – 208 с.
2. Гумбольдт В.Ф. Язык и философия культуры. – Москва: Прогресс, Москва, 1985. – С.370.
3. Маматов А.Э. Ўзбек тили фразеологияси. – Тошкент: Наврўз нашриёти 2019. – Б. 224.
4. Маслова В.А. Лингвокультурология: Учебное пособие. – Москва: Academia, 2001. – С.54.
5. Махмараимова Ш.Т. Лингвокультурология [матн] ўкув қўлланмаси. – Тошкент Чўлпон номидаги НМИУ, 2017. – Б.23.
6. Худайберганова Д.С. Ўзбек тилидаги бадиий матнларнинг антропоцентрик талқини: Филол. фанлари д-ри ... дисс. – Тошкент, 2015. – 240 б.
7. Crystal, D. (2003). English as a Global Language. Cambridge University Press.
8. Sapir, E. Language: An Introduction to the Study of Speech. New York: Routledge. 2017. – 234 p.
9. Smith, A. (2018). Cultural Identity in English-Speaking Countries. London: Routledge.
10. Tannen, D.You Just Don’t Understand: Women and Men in Conversation. New York: William Morrow and Company. 2020. – 274 p.
11. Whorf, B.L. Language, Thought, and Reality: Selected Writings of Benjamin Lee Whorf. Cambridge, MA: MIT Press. 2018. – 434 p.
12. Madalov, N. E. (2020). Linguopsychological changes in an adult when learning a foreign language. ISJ Theoretical & Applied Science, 10(90), 417-421.
13. Madalov, N. E. (2019). Types of transformations in the process of translation. In Наука и инновации-современные концепции (pp. 111-115).
14. Madalov, N. E., & Abduvaitov, A. S. (2019). Euphemisms in English and their Russian equivalents. In Наука и инновации-современные концепции (pp. 59-61).
15. Janikulovna, D. S., Botirjonovna, M. F., Barno, O., & Sadokat, A. (2019). The role of foreign culture in learning a foreign language. *Наука, образование и культура*, (6 (40)), 44-45.
16. Samixdjonovna, M. F. (2023). PEDAGOGIKADA TERMINALOGIYA. *Новости образования: исследование в XXI веке*, *1*(9), 1226-1228.
17. Feruza, M. (2023). IMPROVE LANGUAGE SKILLS USING AUTHENTIC WORKS. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, *3*(05), 163-167.
18. Mirzayeva, F. (2023). STRUCTURAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF ENGLISH AND UZBEKIN PROVERBS WITH NOUN COMPONENTS. *Бюллетень педагогов нового Узбекистана*, *1*(11), 84-87.
19. MIRZAEVA, F. (2024). PROVERB AS AN OBJECT OF LINGUISTIC RESEARCH. *World Bulletin of Social Sciences*, *33*, 82-87.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).